

Motion till riksdagen

1988/89: Fi 81

av Doris Håvik m. fl (s)

med anledning av prop. 1988/89: 150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1989/90, m. m. (kompletteringspropositionen)

Regeringen har i olika sammanhang, bl. a. i regeringsförklaringen, uttalat en mycket bestämd vilja att ta itu med storstädernas ekonomiska problem. En särskild arbetsgrupp har tillsatts inom regeringskansliet med uppdrag att lägga fram förslag till åtgärder våren 1990.

För Göteborgs kommun är detta ett mycket glädjande initiativ. Sedan många år tillbaka har vi hävdat att Göteborg och de andra storstäderna fått bära en alltför tung börda i samband med saneringen av statens ekonomi. I Göteborgs kommun är och har man alltid varit beredd att ta ett solidariskt ansvar men kräver samtidigt respekt och förståelse för de problem som är förknippade med storstadens speciella struktur.

I regeringens kompletteringsproposition finns ingen synlig koppling till storstädernas speciella problem. Kommunsektorn betraktas som en helhet och de åtgärder som föreslås är generella. Bl. a. hävdas att den kommunala konsumtionen vuxit med i genomsnitt 2 % under 1980-talet och att en så hög volymtillväxt inte är förenlig med en "balanserad utveckling av samhällsekonomin".

Mellan 1980 och 1988 var den årliga tillväxten för Göteborgs kommun i genomsnitt 1,1 %, dvs. omkring hälften av tillväxten i landets övriga kommuner. Samtidigt vet vi att storstädernas sociala miljöer ger kraftiga direkta effekter på de kommunala kostnaderna för social- och sjukvård. Under den aktuella perioden har dessutom gruppen mycket gamla människor ökat kraftigt, vilket ställt stora krav på en utbyggd vård och omsorg. Storstadsmiljöerna och den stressiga livsrytmen leder dessutom till behov av särskilda ekonomiska insatser för kultur och fritid.

Den fysiska miljön i storstaden förslits genom koncentrationen av industrier och kommunikationer. Detta leder till stora krav på förbättringar i stadens infrastruktur vilken främst är en kommunal angelägenhet.

Som storstad har Göteborgs totala merkostnader för dess sociala struktur och för dess regionala funktion bedömts uppgå till minst ca 1 000 Mkr per år. Dessa motsvarar en kommunal utdebitering på i storleksordningen 3:50 kr.

På kort sikt innebär förslagen i kompletteringspropositionen för Göteborgs kommun att utgifterna ökar med ca 250 Mkr år 1990 vilket motsvarar en ökad kommunal utdebitering på ca 0:80 kronor. Eftersom de ökade skatteintäkterna 1990 behövs för att täcka konsekvenserna av 1988/89 års

avtal uppstår således en direkt belastning på Göteborgs ekonomi, som redan vid ingången av 1989 var i stark obalans.

Mot. 1988/89
Fi81

Vi är naturligtvis medvetna om behovet av inflationsdämpande åtgärder och om svårigheten att särbehandla kommuner inom ramen för de åtgärder som regeringen nu föreslagit.

Detta får dock inte hindra regering och riksdag från att vidta åtgärder som ger storstäderna förutsättningar att klara sina viktiga regionala funktioner och samtidigt klara kraven på en god miljö och en bra livssituation för människorna.

Tidigare var skatteinkomsterna från juridiska personer en viktig inkomstkälla för kommunerna och framför allt storstäderna. Denna beskattningsrätt är numera helt och hållet överförd till staten. De kostnader som genererades av företagen genom exempelvis trafik- och miljöpåverkan kunde täckas via dessa inkomster. Investeringar i ny infrastruktur kunde göras utan behov av statlig eller regional finansiering.

Borttagandet av den kommunala beskattningsrätten för juridiska personer påskyndade dessutom koncentrationen av företag och industrier till storstadsregionerna eftersom kranskommunerna inte på samma sätt som tidigare fick direkta skattefördelar av en etablering. För storstäderna har detta medfört stora negativa effekter på trafiksituationen och miljön.

Storstäderna ges idag en kompensation – om än mycket begränsad – för bortfallet av skatt från juridiska personer. Därmed har statsmakterna också i princip accepterat behovet av kompensation för de kostnader som genereras i storstäderna samt att kommunerna skall ha del av de inkomster och förmögenheter som uppstår.

Kompensationen är dock klart otillräcklig för de merkostnader som faktiskt uppstår i storstaden och som ett flertal utredningar också bekräftar.

Hemställan

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att storstäderna bör få sådan kompensation för bortfallet av skatt för juridiska personer att de klarar nödvändiga investeringar för en god miljö och bra livsbetingelser för sina invånare.

Stockholm den 10 maj 1989

Doris Håvik (s)

Sten Östlund (s)

Torgny Larsson (s)

Inga-Britt Johansson (s)

Anneli Hulthén (s)